

Елин Пелин

По жътва

Усилна жътва кипи из равното Софийско поле. От край до край, докъде ти око види, се люлеят златни ниви и морни работници се мяркат там от тъмни зори. Бог тия дни даде страшна жега. Свило се е синьо небе над земята и сипе огън и жар. Над широкото поле трепери адска мара. Отпуснати и уморени се синеят далечни гори и планини, и сякаш чакат кога полето а-ха ще пламне в пожар. Птичките са забягнали далеч из хладните усои и не им се чуе гласът. Само гугутка се обажда изрядко от сенчеста круша или грив гълъб усамотено префюфюква с криле към гората. Тежко и душно.

Слънцето се е спряло огнено и немилостиво в небесата, но жарките му лъчи не пдъят от полето работливите селяци.

Неуморно те жънат там и трупат златни снопи. Пот се сипе от чела-та, душата без сила остава, няма почивка. Узрялото жито не чака.

Бог обилно наспори тая година и не прати ни град ни скакалци, ни грозна напаст за греховните селски души, напатени и настрадани. Зарад-ва ги той с благодатни майски дъждове и не иска да им отнеме лелеяна-та в душа надежда за плодовита жътва.

Колко думи, молитвени и чисти, се изтръгнаха от ободрените селс-ки души!

– Бог ни помага! Нека работим, нека работим!

И ей в това усилено време, под адския слънчев пек, над златното по-ле ехтят песни и се носят на вълни чак до небесата като благодарствени молитви. Подемат се из краището нейде дружни момински гласове, за-люлее се песен млада, волна, широка като полето, света като любовта.

Из друга задселски краища се отзове друга, мило, високо, и изпрати надежда и сили.

Левент Никола често оставя тежък сноп и дълго се ослушва. После усмихнат и бодър гледа как жънат са-ми-самички стара майка и малка сестрица.

Тя се обръща и весело го задява:

– Бате, не мож позна Пенкиния глас! И прижуреното й пълно личи-це, младо и свежо, светне от усмивка.

– Долавям, но слабо... слива се с другия и се губи! – отговаря Ни-кола, па наставя:

– Майко, я си почини и ги послушай! Ако схванеш Пенкиния глас, да знаеш, че наистина снаха ще та стане.

Изправя се старата му майка, усмихва му се с любов и като зажъна, рече:

– Ако ти не мож й позна гласа, та аз ли ща, бре синко?

– Да пее сама – през море да е, ще я позная!

В миг мълкна дружна песен и полето затихна. И ето че някъде далече се поде самичък глас – висок, звънлив и треперящ. Той се емна леко и тихо, па полека-лека се засили и се залюля на мощни вълни над полето. Никола остави снопа и плесна ръце.

– Ето я на – тя е!

И дълго се заслушва.

А песента се ширеше, волна и млада, чиста като извор, пълна с надежди и желаня. Тя кичеше на китки мили хубави думи и ги прашаше с любов някому някъде. И ту развълнувано глъхнеше, ту смело се вдигаше, сякаш се бореше с някоя безкрайна скръб, с някое злокобно съмнение, и победоносно взимаше връх и се носеше стремително и гордо.

Не изгърпя Никола, а се изстъпи сред нивата и се провикна:

– Еее-ех!

Екливи и ободрителни смехове му отговориха от околните нивя.

Леко се завълнуваха узрели класове и весело си зашушукаха нещо.

Чу го Пенка отдалече и му прати закачлива и обична песен.

Над полето, сякаш с кръст в ръка, прехвъркна надеждата, по нея радостта.

Ободриха се морни души и заехтя полето пак от смях и песни.

Но ето че дотича из отдалеченото краище босоного хлапе и уплашено обади, че Пенка примряла от жега.

Грозната вест се разнесе из уста в уста по цялото поле.

Пенка примряла от жега!

Боже!

Пак жертва!

Град да бе паднал, не би тъй убил сърцата.

Захвърлиха жътвари остри сърпове и затичаха нататък, плахи н тъжни.

– Боже, дано лъжа бъде!

И булки и моми, и мъже и жени, и майки се стекоха на Пенкината нива ужасени.

Край златен сноп бе паднала възнак, като с куршум ударена, Пенка – селско дете обичливо. Бяла пребрадка небрежно бе паднала над чело, да засени хубавото й лице. Тъмнееха гъсти ресници, мъртвешки склопени. Из полуоткрити уста бе потекла струйка алена кръв и обагрила бялата й гушка. Едната й ръка още държеше острия сърп, другата грижливо стискаше ръкойка класове.

Слънчев удар бе убил момичето.

Спусна се Никола изумен, отчаян, разбута навалицата и падна разбит до студеното й мъртво тяло.

– Пенке, моя радост, моя песен!

Гласът му се сподави в ридания.

На другия ден слънцето все тъй жестоко и силно печеше, но из нивите се не мяркаха работници, макар че бе делник. Златни класове се ронеха и горяха самотни.

Полето празнуваше тъжен празник.

Погребваха Пенка.

КРАЙ

© 1904 Елин Пелин

Публикуван за пръв път в Разкази, т. I, 1904, с мото „Жътва е сега... пейте робини...“; с незначителни промени и със запазване на мотото в следните издания на Разкази, т. I.

Основно преработен, свалено е и мотото при включването му в С1¹, 1938. По-интересните промени са дадени в Събрани съчинения, II, 1958, с. 350–351.

Елин Пелин. Съчинения, том 1 – Разкази 1901–1906, „Български писател“, 1972 г.

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5293>]

1. Съчинения на Елин Пелин. Под редакцията на Т. Боров, С., к-во „Хемус“, т. I, 1-о изд. 1938